

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

BM.WKN.072.1.2021

Warszawa, 13 stycznia 2021 r.

**Pani
Mirosława Stachowiak-Różecka
Przewodnicząca Komisji
Edukacji, Nauki i Młodzieży
Sejm RP**

Szanowna Pani Przewodnicząca,

w odpowiedzi na pismo sygn. ENM-0140-30/2020 z dnia 21 grudnia 2020 r. uprzejmie przekazuję przygotowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki materiał informacyjny *na temat procesu wdrażania reformy szkolnictwa wyższego i nauki oraz oceny realizacji ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, w związku z zaplanowanym na 15 stycznia 2021 r. posiedzeniem Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży.

Z wyrazami szacunku

Załącznik – wym.

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

Informacja Ministra Edukacji i Nauki na temat procesu wdrażania reformy szkolnictwa wyższego i nauki oraz oceny realizacji ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* i ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.), dalej „ustawa PSWN”, wprowadziła zmiany dotyczące zasad organizacji i ustroju uczelni, wzmacniając jej autonomię, a także w zakresie jakości kształcenia na studiach uzależniając warunki jego prowadzenia od wyników pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej. Regulacje w zakresie wdrażania nowych rozwiązań określa ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.), dalej „przepisy wprowadzające”.

W przypadku tak szerokiej i kompleksowej reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki sprawne i skuteczne wdrażanie jej poszczególnych rozwiązań musiało zostać rozłożone w czasie. Już dziś widać wiele efektów wdrażania nowych przepisów, np. w sposobie zarządzania uczelnią, w zmianach w strukturze organizacyjnej. Podstawowym założeniem jest stopniowe i harmonijne wdrażanie reformy, a pełne efekty będą mogły być obserwowane po kilku pełnych latach funkcjonowania (pierwsza ewaluacja).

Wyniki pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej w 2022 r. pozwolą na pełne wdrożenie nowych rozwiązań w zakresie statusu uczelni oraz kształcenia – ewaluacja wpływa m.in. na:

- akademickość uczelni – uczelnia jest uczelnią akademicką, jeżeli prowadzi działalność naukową i posiada kategorię naukową co najmniej B+ w co najmniej 1 dyscyplinie naukowej albo artystycznej;
- samodzielność w tworzeniu studiów na określonym kierunku – uczelnia posiadająca co najmniej kategorię naukową B+ w dyscyplinie, do której przypisany jest kierunek studiów;
- uczelnie zawodowe mogą prowadzić studia wyłącznie na profilu praktycznym, uczelnie akademickie posiadające kategorię naukową co najmniej B mogą prowadzić studia o profilu ogólnoakademickim.

Lata akademickie 2018/2019 i 2019/2020 były okresem szczególnie wyjątkowej pracy mającej na celu dostosowanie się uczelni do nowych wymagań, w tym w zakresie dotyczącym

ustalenia podstawowych zasad organizacji i funkcjonowania oraz struktury, co znalazło odzwierciedlenie w przyjętych w uczelniach statutach, a także innych aktach wewnętrznych np. regulaminach organizacyjnych, regulaminach studiów, regulaminach pracy, regulaminach wynagradzania.

I. Działania podjęte przez uczelnie w celu dostosowania do nowych regulacji:

- uczelnia stała się **podmiotem systemu szkolnictwa wyższego i nauki** – wstąpiła w ogół praw i obowiązków jej podstawowych jednostek organizacyjnych, w tym wynikających z decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz ministra właściwego do spraw nauki. Rady podstawowych jednostek organizacyjnych oraz kierownicy podstawowych jednostek organizacyjnych z dniem 30 września 2019 r. przestali być organami uczelni, a z dniem 1 października 2019 r. w prawa i obowiązki kierowników wstąpili rektorzy. Prorektorzy pełnili swoją funkcję do dnia 30 września 2019 r.;
- w uczelniach publicznych pierwsze rady uczelni zostały powołane przez senaty w terminie do dnia 30 czerwca 2019 r. – ich kadencja zakończyła się z dniem 31 grudnia 2020 r., z dniem 1 stycznia 2021 r. rozpoczęła się trwająca 4 lata kadencja nowych rad uczelni powołanych w sposób określony w statutach – rada uczelni jest trzecim obok rektora i senatu najważniejszym organem uczelni, współtworzą ją osoby spoza wspólnoty akademickiej;
- z dniem 1 października 2019 r. weszły w życie nowe statuty uczelni, uchwalone przez senaty, będące podstawowym dokumentem regulującym funkcjonowanie uczelni. W statutach uczelnie określiły m.in.: sposób powoływania i odwoływania organów uczelni, w tym podmioty uprawnione do wskazywania kandydatów na rektora, oraz sposób organizowania wyborów do organów uczelni, skład rady uczelni i senatu oraz zasady i tryb ich funkcjonowania, typy jednostek organizacyjnych uczelni, funkcje kierownicze w uczelni oraz zasady powoływania osób do pełnienia tych funkcji i ich odwoływania, tryb nadawania regulaminu organizacyjnego;
- z dniem 1 października 2019 r. weszły w życie regulaminy organizacyjne uczelni, dostosowane do nowych rozwiązań ustawowych, nadane przez rektorów. W regulaminach organizacyjnych określono nową strukturę organizacyjną uczelni oraz podział zadań w ramach tej struktury, a także organizację oraz zasady działania administracji uczelni;
- do dnia 30 września 2019 r. senaty uczelni, w uzgodnieniu z samorządem studentów, uchwaliły nowe regulaminy studiów dostosowane do przepisów ustawy PSWN;
- do dnia 1 października 2019 r. wprowadzono nowe regulaminy pracy;

- z dniem 1 października 2019 r. wprowadzono nowe regulaminy świadczeń dla studentów określające m.in. szczegółowe kryteria i tryb przyznawania stypendiów i zapomóg oraz zakwaterowania w domach studenckich i wyżywienia w stołówkach studenckich;
- z dniem 31 sierpnia 2020 r. zakończyły się kadencje rektorów i senatów uczelni publicznych – procesy wyborcze związane z wyborem rektora oraz senatu na kadencję 2020-2024 zostały przeprowadzone według nowych zasad wynikających z ustawy PSWN oraz nowych statutów przyjętych w uczelniach;
- do dnia 30 września 2020 r. umowy o pracę zostały dostosowane do przepisów ustawy PSWN oraz statutu, a stanowiska osób zatrudnionych na podstawie mianowania (z wyłączeniem stanowiska docenta) zostały dostosowane do stanowisk określonych w ustawie PSWN i statucie;
- w terminie do końca marca 2020 r. uczelnie publiczne zawarły zakładowe układy zbiorowe pracy lub ustaliły regulaminy wynagradzania.

II. Rozwiązania przyjęte w ustawie PSWN w zakresie funkcjonowania i ustroju uczelni zapewniają:

- utrzymanie tradycji wolności akademickiej (m.in. wspólnota akademicka wybiera władze uczelni – w przypadku wyboru rektora, kandydatów na rektora uczelni publicznej wskazuje rada uczelni, po zaopiniowaniu przez senat, a także inne podmioty jeżeli zostały określone w statucie, wybór rektora jest dokonywany przez kolegium elektorów, będące demokratycznie wybraną reprezentacją wszystkich członków społeczności akademickiej danej uczelni);
- profesjonalizację i usprawnienie procesów zarządzania uczelnią – nastąpiło przesunięcie akcentu zarządzania z podstawowych jednostek organizacyjnych na poziom całej uczelni, co wzmocniło jej organy, organami uczelni publicznej są: rektor, senat oraz rada uczelni, która ma otworzyć uczelnię na szerszą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, ustawowy podział zadań między rektora, senat i radę uczelni pozwala wyraźnie rozgraniczyć ich role – ustawa PSWN nakreśla jedynie ramy ustroju, wskazując najważniejsze organy uczelni, tym samym nie ogranicza możliwości współzarządzania uczelnią przez wspólnotę akademicką ani nie likwiduje samorządności akademickiej, równowaga kompetencji organów uczelni stwarza możliwość efektywnego współdziałania na rzecz jej rozwoju. Radzie uczelni przydzielono w ustawie kompetencje strategiczno-monitorujące, senat natomiast jest reprezentantem wspólnoty uczelni – organem właściwym do podejmowania decyzji w obszarze działalności naukowej i dydaktycznej, do jego zadań należy także przeprowadzanie oceny funkcjonowania uczelni, czy formułowanie rekomendacji dla rady uczelni i rektora w zakresie wykonywanych przez nich zadań. Rektor podejmuje decyzje we wszystkich sprawach dotyczących uczelni, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez ustawę lub statut do kompetencji innych organów uczelni, rektor

zarządza uczelnią, tworzy studia, a także szkoły doktorskie, prowadzi politykę kadrową i wykonuje czynności z zakresu prawa pracy, powołuje osoby do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelni, prowadzi gospodarkę finansową uczelni oraz zapewnia wykonanie obowiązujących przepisów. Zwiększenie kompetencji rektora wiąże się jednocześnie z większą odpowiedzialnością za zarządzanie uczelnią. Skuteczność tego rozwiązania sprawdziła się w bieżącym roku, kiedy to uczelnie stanęły przed trudnym wyzwaniem dostosowania swojego funkcjonowania w zakresie organizacji kształcenia i działalności naukowej do zmienionej rzeczywistości spowodowanej pandemią oraz konieczności elastycznego reagowania w celu zapewnienia bezpieczeństwa studentów, doktorantów i pracowników uczelni;

- większą swobodę uczelni w kształtowaniu własnych struktur organizacyjnych, ale tym samym większą odpowiedzialność za jakość kształcenia i działalność naukową – ustawa PSWN nie narzuciła modelu organizacyjnego uczelni i pozostawiła swobodę w decydowaniu o sposobie zarządzania uczelnią, co umożliwiło wspólnotom akademickim poszczególnych uczelni na samodzielne, dostosowane do konkretnej uczelni, kreowanie ładu organizacyjnego. Typy jednostek organizacyjnych i funkcje kierownicze uczelnie określiły w swoich statutach;
- otwarcie możliwości zrzeszania się uczelni w federacje, dzięki którym będą mogły łączyć swój potencjał naukowy – federację mogą utworzyć publiczna uczelnia akademicka z publiczną uczelnią akademicką, instytutem badawczym, instytutem naukowym PAN lub instytutem międzynarodowym albo niepubliczna uczelnia akademicka z niepubliczną uczelnią akademicką. Możliwość tworzenia federacji cieszy się zainteresowaniem wśród wielu uczelni, na podstawie przepisów ustawy PSWN została utworzona federacja złożona z uczelni niepublicznych, tj. Federacja Naukowa WSB-DSW;
- szanse rozwojowe w mniejszych ośrodkach akademickich, przy założeniu dokonania przez uczelnie analizy misji i realizowanych zadań w kontekście ich kluczowych ról w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu;
- możliwość tworzenia przez uczelnie zagraniczne uczelni lub filii z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – wymaga to pozwolenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, wydanego po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych i Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także pozytywnej oceny agencji oceniającej jakość kształcenia uznawanej przez władze państwa, w którym ma siedzibę ta uczelnia, albo agencji zarejestrowanej w Europejskim Rejestrze Instytucji Działających na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (EQAR) lub agencji innego państwa, której oceny są uznawane przez Polską Komisję Akredytacyjną. W oparciu o przepisy ustawy PSWN Coventry University utworzył w Polsce swoją filię we Wrocławiu; polski rynek edukacyjny cieszy się zainteresowaniem zagranicznych podmiotów, czego przejawem są również zapytania wpływające do MNiSW w zakresie prawnych możliwości działalności zagranicznych uczelni;

- spójność rozwiązań z zakresu połączenia uczelni niepublicznych oraz włączenia uczelni niepublicznej do innej uczelni niepublicznej – po wejściu w życie przepisów ustawy PSWN zauważono znaczny wzrost zainteresowania uczelni niepublicznych procesami konsolidacji, 7 uczelni niepublicznych zostało włączonych do innych uczelni niepublicznych;
- możliwość nakazania założycielowi uczelni niepublicznej jej likwidację w określonych przypadkach związanych z naruszeniem prawa przez uczelnię i jej założyciela – w kwestii likwidacji w szczególności należy zwrócić uwagę na przeniesienie bezpośrednio na założyciela obowiązku prowadzenia likwidacji uczelni niepublicznej, a także obciążenie założyciela jej kosztami, w przypadku, gdy majątek uczelni okaże się niewystarczający. Ustawa PSWN wprowadziła również procedury służące przymuszeniu założycieli do przystąpienia, prowadzenia i zakończenia likwidacji uczelni, w szczególności poprzez egzekwowanie tych obowiązków w drodze egzekucji administracyjnej. Powyższe rozwiązania ustawowe w znaczącym stopniu wpłynęły na uproszczenie procesu likwidacji, jak również zmniejszyły problem uchylania się założycieli od odpowiedzialności za przeprowadzenie likwidacji.

III. Rozwiązania przyjęte w ustawie PSWN w zakresie spraw pracowniczych:

- wprowadzono nowy system wynagradzania:
 - od dnia 1 stycznia 2019 r. nastąpił wzrost minimalnych wynagrodzeń za pracę nauczycieli akademickich – punktem wyjścia dla ustalenia minimalnych wynagrodzeń nauczycieli akademickich zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach jest obecnie minimalne wynagrodzenie profesora, które zostało ustalone w rozporządzeniu MNiSW z dnia 25 września 2018 r. w *sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej* (Dz. U. poz. 1838) i wynosi 6 410 zł brutto. Należy podkreślić, że jest to wzrost o 1 020 zł brutto w stosunku do poprzednio obowiązującej minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego profesora, określonej w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu. Wysokość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego w uczelni publicznej dla nauczyciela akademickiego nie może być niższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia profesora (tj. 3 205 zł), z tym że dla: profesora uczelni – wynosi nie mniej niż 83% minimalnego wynagrodzenia profesora (tj. 5 320,3 zł), a adiunkta – nie mniej niż 73% (tj. 4 679,3 zł), minimalnego wynagrodzenia profesora. Na wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego pracownika zatrudnionego w uczelni publicznej wpływają – poza kwotą wynagrodzenia zasadniczego – również inne składniki wynagrodzeń osobowych, takie jak np.: dodatek za staż pracy, dodatek funkcyjny, dodatki zadaniowe czy nagroda rektora. Zatem powyższe minimalne stawki wynagrodzeń pracowników uczelni ulegają odpowiedniemu zwiększeniu;

- do dnia 31 marca 2020 r. uczelnie publiczne musiały wydać dostosowane do nowych regulacji zakładowe układy zbiorowe pracy albo ustalić tożsame z nowymi przepisami regulaminy wynagradzania. To właśnie w tych aktach zostały ustalone, zgodnie z ustawą PSWN, stawki i zasady wynagradzania nauczycieli akademickich;
- ustalanie wynagrodzeń rektorów uczelni publicznych:
 - dwa podstawowe elementy wynagrodzeń rektorów uczelni publicznych, tj. wynagrodzenie zasadnicze i dodatek funkcyjny, są nadal ustalane przez ministra, jednakże nie na wniosek senatu, a rady uczelni,
 - radom uczelni przyznano możliwość samodzielnego (bez zgody ministra) przyznania rektorowi dodatku zadaniowego z tytułu czasowego zwiększenia obowiązków służbowych lub czasowego powierzenia dodatkowych zadań albo ze względu na charakter pracy lub warunki jej wykonywania; wysokość dodatku zadaniowego nie może jednak przekroczyć 80% sumy wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego pracownika,
 - wynagrodzenie zasadnicze rektora zostało ustalane z uwzględnieniem wynagrodzeń pracowników danej uczelni, tj. nie może być wyższe niż 300% średniego wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku, na którym zatrudniony jest rektor, obliczanego na podstawie średniego wynagrodzenia za rok kalendarzowy poprzedzający rok wyboru rektora (dla wynagrodzeń ustalanych w 2020 r. są to wynagrodzenia z 2019 r.). Powyższe informacje przekazywały do ministerstwa uczelnie w formie oświadczeń,
 - przy ustalaniu wynagrodzeń rektorów uczelni publicznych w kadencji 2020-2024 przyjęte zostały nowe, transparentne i obiektywne zasady – przyjęto, że podstawa wynagrodzenia zasadniczego rektora stanowić będzie 150% średniego wynagrodzenia zasadniczego w danej uczelni. Dodatkowo, zgodnie z ustalonymi zasadami wysokość wynagrodzenia zasadniczego może zostać zwiększona lub odpowiednio zmniejszona. Zwiększenie o 10% występować będzie w przypadku spełnienia kryteriów takich jak: wzrost liczby studentów i wzrost wyniku finansowego co najmniej o 10%, uzyskanie przez uczelnie statusu IDUB, Uniwersytetu Europejskiego, czy realizacji istotnych programów czy projektów. Natomiast na zmniejszenie wysokości wynagrodzenia zasadniczego wpływ ma m.in. ujemny wynik finansowy uczelni. Co do zasady powiązanie wynagrodzenia zasadniczego rektora z powyższym średnim wynagrodzeniem zasadniczym w uczelni, stanowi element urealnijający wysokość wynagrodzenia zasadniczego rektora do wysokości wynagrodzeń zasadniczych osób zatrudnionych na stanowisku na którym zatrudniony jest rektor w danej uczelni i jest wynikiem prowadzonej w uczelni polityki finansowej. Zatem, jeżeli w danej uczelni powyższe średnie wynagrodzenie jest niskie, znajduje to swoje odzwierciedlenie

w ustalonym przez ministra stosunkowo niskim wynagrodzeniu zasadniczym Rektora,

- wysokości dodatków funkcyjnych rektorów w kadencji 2020-2024 zostały uzależnione od liczby uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora oraz liczby studentów w poszczególnych uczelniach; wysokość dodatku funkcyjnego rektora uczelni publicznej nie może przekroczyć 100% wynagrodzenia profesora, tj. 6 410 zł;
- stanowiska na jakich mogą być zatrudniani nauczyciele akademicy i możliwości tworzenia nowych stanowisk dostosowanych do potrzeb uczelni:
 - wprowadzono trzy grupy pracownicze nauczycieli akademickich: dydaktyczną, badawczą i badawczo-dydaktyczną oraz określono ich podstawowe obowiązki – każdy nauczyciel został także zobowiązany do podnoszenia własnych kompetencji i uczestnictwa w pracach organizacyjnych uczelni;
 - ograniczono ustawowy katalog stanowisk nauczycieli akademickich do:
 - profesora – na tym stanowisku może być zatrudniona wyłącznie osoba posiadająca tytuł profesora. Stanowisko profesora zastąpiło stanowisko profesora zwyczajnego. Osoba z tytułem profesora jest obligatoryjnie zatrudniana na stanowisku profesora,
 - profesora uczelni – na tym stanowisku może być zatrudniona osoba posiadająca co najmniej stopień doktora oraz znaczące osiągnięcia: dydaktyczne lub zawodowe (w przypadku pracowników dydaktycznych), naukowe lub artystyczne (w przypadku pracowników badawczych), naukowe, artystyczne lub dydaktyczne (w przypadku pracowników badawczo-dydaktycznych). Stanowisko profesora uczelni zastąpiło uprzednio obowiązujące stanowiska profesora nadzwyczajnego i profesora wizytującego. Zatrudnienie na stanowisku profesora uczelni wiąże się także z dodatkowymi uprawnieniami, np. z możliwością głosowania w sprawach dotyczących nadawaniu stopni doktora i doktora habilitowanego, poprzednio możliwość tę miała osoba posiadająca co najmniej stopień doktora habilitowanego lub uprawnienia równoważne,
 - adiunkta – na tym stanowisku może być zatrudniona osoba posiadająca, co najmniej stopień doktora,
 - asystenta – na tym stanowisku może być zatrudniona osoba posiadająca tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera albo równorzędny;
 - ustawa PSWN nie przewiduje zatrudnienia na stanowisku docenta – osoba zatrudniona na tym stanowisku przed dniem wejścia w życie ustawy PSWN, na podstawie mianowania lub umowy o pracę na czas nieokreślony, pozostaje na

tym stanowisku do upływu terminu wskazanego w akcie zatrudnienia. W przypadku zatrudnienia przed wejściem w życie ustawy PSWN na podstawie mianowania na czas nieokreślony, osoba na stanowisku docenta pozostaje zatrudniona na okres wskazany w akcie mianowania – nie dłużej jednak niż do końca roku akademickiego, w którym ukończyła ona 67. rok życia;

- na podstawie ustawy PSWN uczelnie uzyskały autonomię w zakresie kształtowania struktur zatrudniania, poprzez możliwość tworzenia własnej siatki dodatkowych stanowisk, innych niż określone w ustawie. Inne stanowiska (np. starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora) zostały wskazane w statucie uczelni, który zawiera niezbędne wymagania kwalifikacyjne do ich obejmowania;
 - odstąpiono od zatrudniania na podstawie mianowania – ustawa PSWN określa, że podstawą zatrudnienia nauczyciela akademickiego jest umowa o pracę;
- zmiana pensum nauczyciela akademickiego:
- nauczyciela akademickiego obowiązuje zadaniowy czas pracy – zadaniowy czas pracy jest zdefiniowany w Kodeksie pracy i jest stosowany w przypadkach uzasadnionych rodzajem pracy lub jej organizacją albo miejscem wykonywania pracy. Pracodawca, po porozumieniu z pracownikiem, ustala czas niezbędny do wykonania powierzonych zadań. Zatem, nauczyciel akademicki wywiązując się z przydzielonych mu zadań, posiada pewną swobodę w ich realizacji, samodzielnie organizując tryb wykonywania pracy. Z praktycznego punktu widzenia oznacza to, iż nauczyciel akademicki nie ma obowiązku spędzać 8 godzin dziennie w uczelni. Zgodnie z ustawą PSWN, to regulamin pracy określa zasady ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich dla poszczególnych grup pracowników i rodzajów stanowisk, rodzaje zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiar zajęć dydaktycznych oraz innych obowiązków dla poszczególnych stanowisk, oraz zasady obliczania godzin dydaktycznych;
 - wymiar zajęć dydaktycznych ustalany jest na dany rok akademicki w godzinach dydaktycznych – nastąpiła likwidacja minimalnego wymiaru zajęć dydaktycznych, który był jeszcze określony w poprzednio obowiązującej ustawie. Ustawa PSWN określa tylko maksymalny roczny wymiar zajęć dydaktycznych, który wynosi odpowiednio: do 240 godzin dydaktycznych (dla pracownika badawczo-dydaktycznego), 180 godzin dydaktycznych (dla pracownika badawczo-dydaktycznego zatrudnionego na stanowisku profesora), do 360 godzin dydaktycznych (dla pracownika dydaktycznego), do 540 godzin dydaktycznych (dla pracownika dydaktycznego zatrudnionego na stanowisku lektora lub instruktora, jeżeli statut uczelni przewiduje takie stanowisko), przy czym 1 godzina dydaktyczna wynosi 45 minut. Do rocznego wymiaru zajęć

dydaktycznych zalicza się również czas przeznaczony na kształcenie doktorantów;

- niezależnie od obowiązków dydaktycznych czy badawczych nauczyciel akademicki jest obowiązany do uczestniczenia w pracach organizacyjnych na rzecz uczelni oraz stałego podnoszenia kompetencji zawodowych;
- nauczyciel akademicki może być obowiązany do prowadzenia zajęć dydaktycznych w godzinach ponadwymiarowych w wymiarze nieprzekraczającym $\frac{1}{4}$ rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych – dla pracownika badawczo-dydaktycznego i odpowiednio $\frac{1}{2}$ – dla pracownika dydaktycznego, jednak tylko w szczególnych przypadkach, uzasadnionych koniecznością realizacji programu studiów. Nauczycielowi akademickiemu, za jego zgodą, może być powierzone prowadzenie zajęć dydaktycznych w godzinach ponadwymiarowych w wymiarze nieprzekraczającym dwukrotności rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych. Tym samym ustawodawca, w przypadku gdy wymagana jest zgoda nauczyciela akademickiego, wprowadził maksymalny wymiar godzin ponadwymiarowych;
- nauczyciela akademickiego będącego w ciąży lub wychowującego dziecko do ukończenia przez nie 4. roku życia, nie można zatrudniać w godzinach ponadwymiarowych bez jego zgody; poprzednio – wiek wychowywanego dziecka był określony do jednego roku.

IV. Rozwiązania przyjęte w ustawie PSWN w zakresie spraw studenckich:

- skuteczniejsze mechanizmy ochrony praw studentów – uczelnie zostały zobowiązane do ustalania wysokości opłat pobieranych od studentów przed rozpoczęciem rekrutacji i utrzymania ich na określonym poziomie do zakończenia danego cyklu kształcenia; wprowadzono obowiązek informacyjny dla uczelni polegający na umieszczaniu informacji o opłatach za usługi edukacyjne w BIP na stronie podmiotowej uczelni;
- dyplom w terminie – absolwenci uzyskali ustawową gwarancję otrzymania dyplomów w terminie 30 dni od dnia ukończenia studiów;
- rezygnacja z pobierania opłaty za dyplom ukończenia studiów oraz świadectwo ukończenia studiów podyplomowych;
- dodatkowe prawa dla studentów-rodziców – władze uczelni są zobowiązane zapewnić studentce, która jest w ciąży możliwość studiowania według indywidualnej organizacji studiów. Ponadto przez pierwszy rok od przyjścia na świat dziecka zarówno ojciec, jak i matka mogą skorzystać z urlopu od zajęć. Poprzednio zależało to od decyzji uznaniowej, teraz władze uczelni są zobligowane ustawą, by taki urlop studentom-rodzicom przyznać;

- zapewnienie kandydatom na studia i studentom łatwiejszego dostępu do najważniejszych dokumentów dotyczących studiów – uczelnie są zobowiązane do umieszczania na swoich stronach internetowych dokumentów, tj.: zasad przyjmowania na studia, regulaminu studiów, regulaminu świadczeń dla studentów, programów studiów;
- zapewnienie studentom możliwości zrzeszania się – studenci mają prawo zrzeszania się w uczelnianej organizacji studenckiej, bez konieczności ubiegania się o zgodę rektora; o powstaniu uczelnianej organizacji studenckiej studenci niezwłocznie informują rektora. Zgodnie z nowymi przepisami, rozwiązanie takiej organizacji następuje w drodze decyzji administracyjnej, na którą przysługuje wniesienie skargi do sądu administracyjnego;
- mLegitymacje – nowe rozwiązanie zapewniło studentom możliwość posługiwania się nowoczesnym narzędziem, pozwalającym na potwierdzenie przysługujących im uprawnień na urządzeniach mobilnych, przy wykorzystaniu publicznej aplikacji mobilnej zapewnianej przez ministra właściwego do spraw informatyzacji. Z informacji posiadanych przez Ministerstwo wynika, iż coraz więcej uczelni jest zainteresowanych wydawaniem mLegitymacji studenckiej.

V. Rozwiązania przyjęte w ustawie PSWN w zakresie finansowanego wspierania kształcenia studentów i doktorantów:

- utrzymanie dotychczasowego modelu wspierania studentów, którego podstawą są bezzwrotne świadczenia przyznawane przez uczelnie ze środków przekazanych na ten cel z budżetu państwa w formie dotacji podmiotowej, oraz pomoc zwrotna w formie preferencyjnych kredytów studenckich z dopłatami do oprocentowania z budżetu państwa. Uprawnienie do wsparcia nadal ma charakter powszechny, tj. przysługuje studentom uczelni publicznych i niepublicznych, niezależnie od trybu studiów i wieku. Zmodyfikowano przepisy pod kątem zwiększenia efektywności systemu poprzez m.in. przyznanie studentom nowych uprawnień (np. stypendium dla osób niepełnosprawnych na drugim kierunku studiów), uproszczenie procedur i finansowania systemu (np. przeniesienie finansowania domów i stołówek studenckich ze środków dotacji na świadczenia do środków przekazywanych uczelniom w formie subwencji), zwiększenia nadzoru nad wykorzystaniem środków publicznych (np. wprowadzenie obsługi bankowej środków funduszu stypendialnego przez Bank Gospodarstwa Krajowego);
- wprowadzenie możliwości otrzymania stypendium dla osób z niepełnosprawnościami na kolejnym kierunku studiów przez osoby, których niepełnosprawność powstała w trakcie studiów lub po uzyskaniu tytułu zawodowego (zgodnie z ogólną zasadą świadczenia przysługują tylko na jednym kierunku studiów pierwszego i drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich do jego ukończenia, ale nie dłużej niż przez okres 6 lat);

- zagwarantowanie studentom pierwszego roku studiów otrzymania stypendium rektora jeśli byli laureatami i finalistami olimpiad oraz medalistami co najmniej współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski w danym sporcie (we wcześniejszym stanie prawnym przyznanie tego stypendium było fakultatywne);
- umożliwienie ubiegania się o zapomogę nie tylko – jak dotąd – w przypadku wystąpienia zdarzenia losowego, ale również w przypadku wystąpienia innych okoliczności życiowych powodujących przejściowe znalezienie się w trudnej sytuacji wymagającej wsparcia finansowego;
- wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2019 r. w przypadku uczelni niepublicznych oraz instytutów naukowych PAN, instytutów badawczych oraz międzynarodowych instytutów naukowych, a od 1 stycznia 2020 r. w przypadku uczelni publicznych – bankowej obsługi funduszy stypendialnych za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego. Rozwiązanie to znacząco usprawniło nadzór nad wykorzystaniem środków publicznych na świadczenia dla studentów i doktorantów. Standardowa obsługa bankowa jest dla uczelni i instytutów bezpłatna (koszty porywane są z budżetu państwa ze środków na świadczenia);
- zachowanie prawa doktorantów, którzy rozpoczęli studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020, do pomocy materialnej wypłacanej z funduszu stypendialnego do czasu ukończenia studiów doktoranckich, jednakże nie dłużej niż do 31 grudnia 2023 r. W przepisach wprowadzających przewidziano odpowiednie rozwiązania prawne zapewniające przyznawanie doktorantom świadczeń na zasadach obowiązujących dla studentów, a także finansowanie tych świadczeń ze środków budżetu państwa przeznaczonych na szkolnictwo wyższe i naukę;
- zapewnienie ciągłości funkcjonowania systemu kredytów studenckich, poprzez m.in. zachowanie w mocy umów kredytu studenckiego zawartych do 31 grudnia 2018 r. oraz odpowiednie zastosowanie do kredytów udzielonych na podstawie tych umów przepisów ustawy PSWN.

VI. Rozwiązania przyjęte w ustawie PSWN ograniczyły obowiązki biurokratyczne:

- zmniejszenie biurokracji i poszerzenie autonomii uczelni dało pole do interdyscyplinarnych badań i dydaktyki;
- zmniejszono liczbę aktów wykonawczych;
- odstąpiono od obowiązku wydania decyzji administracyjnej w sprawie przyjęcia na studia – przyjęcie następuje w drodze wpisu na listę studentów, jednocześnie odmowa przyjęcia na studia, która następuje w drodze decyzji wydawanej przez komisję, jest podpisywana w imieniu komisji przez jej przewodniczącego (dotychczas istniał wymóg podpisania takiej decyzji przez wszystkich członków komisji);

- odstąpiono od obowiązku zawierania umów ze studentami określającymi warunki pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów oraz opłat za usługi edukacyjne; uczelnia jest obowiązana do ustalenia opłat pobieranych od studentów oraz ich wysokości przed rozpoczęciem rekrutacji, a także do zamieszczenia tych informacji w BIP na swojej stronie podmiotowej;
- uczelnie mają możliwość prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w postaci elektronicznej – m.in. elektronicznej teczki akt osobowych studenta. Jedną z przesłanek wprowadzenia elektronicznej teczki była oszczędność miejsca w przeładowanych archiwach uczelni (okres przechowywania wynosi 50 lat);
- uczelnie przestały gromadzić kopie dowodów osobistych studentów;
- legitymacja studencka wydawana jest wyłącznie w formie elektronicznej karty procesorowej; zrezygnowano z formy papierowej;
- obowiązki informacyjne uczelni – oprócz informacji o wysokości opłat za usługi edukacyjne uczelnia udostępnia w BIP na swojej stronie podmiotowej: statut, strategię uczelni, regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji, regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, regulamin studiów, regulamin świadczeń dla studentów, zasady i tryb przyjmowania na studia, programy studiów;
- nowy „POL-on 2.0” ma na celu m.in. ograniczenie obowiązków sprawozdawczych uczelni – dostosowano System POL-on do obecnie obowiązujących przepisów w zakresie modułów „kierunki studiów”, „studenci”, „pracownicy”, co umożliwiło migrację informacji zawartych w dotychczasowej wersji Systemu POL-on oraz weryfikację danych w odniesieniu do aktualnie prowadzonych kierunków studiów, w tym w szczególności w kontekście przepisów przejściowych przewidujących, w określonych sytuacjach, wygaśnięcie uprawnień z mocy prawa;
- dostosowano ewidencję uczelni niepublicznych do obecnie obowiązujących przepisów – z dniem 1 października 2018 r. rejestr uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych stał się ewidencją uczelni niepublicznych. Dokonywanie wpisów w ewidencji informacji o uczelni i jej założycielu jest prowadzone na podstawie nowej – częściowo odformalizowanej procedury, która usprawniła aktualizację danych w ewidencji. Obecnie trwają prace nad pełną integracją ewidencji z nową wersją Systemu POL-on;
- zobligowano uczelnie niepubliczne w zakresie posiadania i obsługi elektronicznej skrzynki podawczej podmiotu publicznego, w celu prawidłowego prowadzenia spraw w formie elektronicznej oraz zwiększenia ilości postępowań administracyjnych prowadzonych w tej postaci. Na podstawie zmian wprowadzonych przepisami wprowadzającymi w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. *o informatyzacji działalności*

podmiotów realizujących zadania publiczne, uczelnie niepubliczne zostały włączone do katalogu instytucji posiadających status podmiotu publicznego;

- usprawniono kwestie związane z problematyką archiwizacji dokumentacji uczelni niepublicznej w przypadku jej likwidacji – dotychczasowy obowiązek przekazywania dokumentacji studenckiej do archiwum państwowego zastąpiono obowiązkiem przekazywania dokumentacji studenckiej oraz pracowniczej do przechowawcy wpisanego do rejestru przechowawców akt osobowych i płacowych, o którym mowa w art. 51a ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. *o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach*. Do archiwum państwowego natomiast przekazywana jest jedynie dokumentacja archiwalna uczelni niepublicznych. Skutkiem powyższej zmiany było skuteczne zakończenie likwidacji 9 uczelni niepublicznych, które dotychczas miały duże problemy z pokryciem kosztów przekazania dokumentacji do archiwum państwowego.

VII. Kształcenie i prowadzenie studiów:

- od roku akademickiego 2018/2019 zniesiono wymagania związane z koniecznością posiadania minimum kadrowego dla poszczególnych kierunków studiów – uczelnie często koncentrowały się wyłącznie na spełnieniu warunków formalnych na minimalnym poziomie, niż do dbałości o faktyczną jakość kształcenia, warunki formalne stanowiły również barierę w prowadzeniu studiów wspólnych, w tym w porozumieniu z uczelniami zagranicznymi. Wprowadzone rozwiązania wspierają stabilność kadry akademickiej prowadzącej zajęcia, nie jest bowiem możliwe długofalowe zagwarantowanie wysokiej jakości kształcenia bez własnej, wysoko wykwalifikowanej kadry w pełni związanej z uczelnią. Na danym kierunku studiów większość kluczowych zajęć powinna być prowadzona przez pracowników o potwierdzonych kwalifikacjach dydaktycznych i aktualnym dorobku naukowym lub zawodowym związanym z nauczaniem przedmiotami, zatrudnionych w danej uczelni jako podstawowym miejscu pracy;
- programy studiów rozpoczętych od roku akademickiego 2019/2020 zostały dostosowane przez senaty uczelni do wymagań określonych w ustawie PSWN;
- do 30 września 2019 r. uczelnie przyporządkowały kierunki prowadzonych studiów do nowych dyscyplin naukowych lub artystycznych;
- do 30 września 2019 r. uczelnie, które prowadziły w swojej siedzibie studia na co najmniej 2 kierunkach o tym samym poziomie i profilu oraz tej samej nazwie lub których programy określają takie same efekty kształcenia, przyporządkowane do tej samej dyscypliny, połączyły te kierunki;
- rozwój studiów dualnych i kształcenia praktycznego – uczelnia może prowadzić studia dualne, które są studiami o profilu praktycznym prowadzonymi z udziałem pracodawcy, studia dualne prowadzone są m.in. w publicznych uczelniach

zawodowych (Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie, Państwowej Uczelni Stanisława Staszica w Pile, Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego). Zwiększono także wymiar praktyk zawodowych na studiach o profilu praktycznym – do 6 miesięcy – w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich;

- uczelnie zawodowe uzyskały możliwość organizowania nowego rodzaju kształcenia, tzw. „kształcenia specjalistycznego”, ukierunkowanego na zdobycie kompetencji dostosowanych do potrzeb rynku pracy – głównym celem wprowadzenia do ustawy PSWN takiej formy kształcenia było stworzenie „pomostu” pomiędzy edukacją ogólną prowadzoną w systemie oświaty, a edukacją w systemie szkolnictwa wyższego i nauki, jak również wprowadzenie możliwości przygotowania (w krótkim czasie; kształcenie takie trwa co najmniej 3 semestry) wyspecjalizowanych pracowników w różnych dziedzinach. Informacje wpływające do Ministerstwa wskazują na coraz większe zainteresowanie uczelni tego rodzaju kształceniem, które w krótkim czasie pozwoli przygotować wyspecjalizowanych pracowników do aktywnego podjęcia nowych wyzwań zawodowych;
- wprowadzono ustawowy czas trwania roku akademickiego – trwa on od dnia 1 października do dnia 30 września i dzieli się na 2 semestry; statut uczelni może przewidywać szczegółowy podział roku akademickiego w ramach semestrów;
- wszyscy studenci danego kierunku studiów i cyklu kształcenia kończą studia uzyskując te same efekty uczenia się, ale mogą ubiegać się o studiowanie w ramach indywidualnej organizacji studiów na zasadach określonych w regulaminie studiów;

VIII. Systemowe zmiany dotyczące kształcenia nauczycieli:

- celem tych zmian było wzmocnienie jakości kształcenia nauczycieli (ich przygotowania merytorycznego i pedagogicznego do wykonywania zawodu);
- nowe zasady pozwalają na prowadzenie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela tylko w uczelniach dających gwarancję wysokiej jakości kształcenia, przez osoby posiadające odpowiednie kompetencje, na podstawie programów studiów/studiów podyplomowych opracowanych zgodnie ze standardem kształcenia nauczycieli. Zgodnie z ustawą PSWN i przepisami wprowadzającymi kształcenie nauczycieli na studiach:
 - w okresie przejściowym, tj. do dnia 31 grudnia 2022 r., może być prowadzone w uczelniach posiadających uprawnienie do nadawania stopnia naukowego co najmniej doktora w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek studiów, na którym kształcą się nauczycieli. Natomiast uczelnia bez uprawnień do doktoryzowania, aby uzyskać pozwolenie na utworzenie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela jest obowiązana zawrzeć porozumienie o współpracy przy prowadzeniu tych studiów z uczelnią

posiadającą uprawnienie do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie, do której przyporządkowano kierunek studiów. Uczelnia posiadająca prawo do doktoryzowania może zawrzeć takie porozumienie w danej dyscyplinie tylko z jedną uczelnią,

- po przeprowadzeniu pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej, będzie odbywać się w uczelniach posiadających kategorię naukową: A+, A, B+ oraz B (uczelnie z kat. B po uzyskaniu pozwolenia ministra), zaś uczelnie z kat. C albo nieposiadające kategorii naukowej, będą mogły uzyskać pozwolenie na utworzenie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela po zawarciu porozumienia o współpracy przy prowadzeniu tych studiów z uczelnią posiadającą kategorię naukową co najmniej B+, przy czym uczelnia z kategorią co najmniej B+ będzie mogła zawrzeć w danej dyscyplinie porozumienie tylko z jedną uczelnią;
- od roku akademickiego 2019/2020 obowiązuje nowy standard kształcenia nauczycieli określony przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania – zgodnie ze standardem kształcenie nauczycieli jest prowadzone na kierunkach studiów (odpowiadających nauczanym przedmiotom czy prowadzonym zajęciom) w systemie pięcioletnim (pierwszego i drugiego stopnia – łącznie lub jednolitych studiach magisterskich) oraz na studiach podyplomowych (opcja dla osób, które nie zrealizowały kształcenia nauczycielskiego na studiach); dotychczas kształcenie nauczycieli na studiach mogło odbywać się w cyklu krótszym – jedynie trzyletnim na studiach pierwszego stopnia albo nawet dwuletnim na studiach drugiego stopnia;
- od roku akademickiego 2019/2020 przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej jest prowadzone wyłącznie na jednolitych studiach magisterskich na kierunku „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna”;
- wprowadzono wymóg raportowania przez uczelnie w Systemie POL-on kształcenia nauczycieli na studiach – uczelnie są zobowiązane do wskazywania kierunków studiów, na których odbywa się takie kształcenie oraz studentów – uczestników kształcenia;
- jakość prowadzonego przez uczelnie kształcenia nauczycieli na studiach poddawana jest cyklicznej ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej, w ramach której działa wprowadzony ustawą PSWN Zespół do spraw kształcenia nauczycieli – programy studiów są oceniane przez PKA, zarówno na etapie wnioskowania do ministra o pozwolenie na utworzenie studiów, jak też w trakcie prowadzonego kształcenia w ramach oceny programowej;

- kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela jest odpowiednio dokumentowane – w suplementach dyplomów wydawanych od dnia 1 października 2019 r. uczelnie obligatoryjnie potwierdzają, że absolwent odbył kształcenie zgodnie ze standardem kształcenia nauczyciela oraz uzyskał przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela, ze wskazaniem przedmiotu lub rodzaju zajęć, które może prowadzić.

IX. Działania Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN):

- wydano akty wykonawcze do ustawy PSWN, w tym rozporządzenie *w sprawie studiów*, w którym zawarto materię objętą dotychczas pięcioma różnymi rozporządzeniami, rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy PSWN, rozporządzenie w sprawie kryteriów oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej, rozporządzenia w sprawie legitymacji służbowej nauczyciela akademickiego; w 2021 r. zostanie wydane rozporządzenie w sprawie kryteriów oceny kompleksowej, która będzie polegać na ocenie przez Polską Komisję Akredytacyjną działań na rzecz zapewnienia jakości kształcenia w uczelni;
- bieżąca analiza przepisów ustawy i monitorowanie procesu wdrażania ustawy PSWN, w dialogu ze środowiskiem akademickim – Ministerstwo zapewnia stały proces konsultacji oraz wsparcie merytoryczne dla uczelni we wdrażaniu nowych regulacji, w szczególności w postaci szkoleń i materiałów informacyjnych:
 - FAQ – podzielone tematycznie odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania;
 - help-desk – za pośrednictwem skrzynki konstytucjadlanauki@nauka.gov.pl;
 - przewodnik po systemie nauki i szkolnictwa wyższego.

Opinie i oceny napływające z uczelni w zakresie spraw związanych z kształceniem, organizacją uczelni i nadzorem nad uczelniami są na bieżąco rozważane pod kątem możliwych do podjęcia działań, czy ewentualnych zmian w przepisach;

- w nadzorowanych uczelniach publicznych został przeprowadzony audyt w zakresie wdrażania ustawy PSWN – uczelnie wyrażały opinie na temat wybranych aspektów funkcjonowania uczelni (np. na temat wstąpienia przez uczelnię w ogół praw i obowiązków jej podstawowych jednostek organizacyjnych, zamiany „minimum kadrowego” na procentowy udział w prowadzeniu zajęć przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscem pracy, działań dostosowawczych przysparzających uczelniom najwięcej trudności);
- Ministerstwo współpracuje ze środowiskiem akademickim, m.in. ze Stowarzyszeniem Forum Dziekanatów zrzeszającym pracowników administracyjnych uczelni publicznych i niepublicznych, które stanowi swoistą platformę wymiany informacji i doświadczeń związanych z wdrażaniem w uczelniach ustawy PSWN. Przykładem

wspólnego działania było np. seminarium poświęcone tematowi „Dziekanat w Ustawie 2.0.: sprawy kształcenia, pracownicze i organizacja”. Dowodem na to, że współpraca ze środowiskiem akademickim niewątpliwie sprzyja podnoszeniu jakości i efektywności pracy może być dające się zaobserwować zmniejszenie liczby skarg wpływających do MEiN w przedmiocie działalności administracji uczelni w zakresie toku studiów;

- powołano Zespół ds. monitorowania wdrażania reformy nauki i szkolnictwa wyższego, do którego zadań należało, m.in. analiza efektywności działań podejmowanych w związku z wdrożeniem reformy przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a także opracowywanie propozycji dobrych praktyk w zakresie wdrażania reformy oraz rekomendowanie Ministrowi rozwiązań lub narzędzi wspierających wdrażanie reformy;
- w wyniku weryfikacji – w ramach sprawowanego nadzoru – rozwiązań przyjętych w nowych statutach do części uczelni zostały wystosowane pisma ze sformułowanymi przez Ministerstwo uwagami odnoszącymi się do tych zapisów statutu, które budziły wątpliwości i wymagały ponownego rozważenia pod kątem skutków, jakie mogły wygenerować.
W oparciu o odpowiedzi udzielone przez uczelnie w niektórych niezbędnych przypadkach podjęto przewidzianych przepisami prawa działania nadzorcze;
- stworzono i zastosowano nowe procedury odnoszące się do uczelni niepublicznych:
 - o wdrożono procedurę nakazania likwidacji uczelni niepublicznej w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
 - o wdrożono procedurę egzekucji obowiązku przystąpienia i prowadzenia likwidacji uczelni niepublicznej przez jej założyciela,
 - o wdrożono procedurę postępowania w sprawie wykreślenia uczelni w trybie art. 201 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,
 - o na bieżąco udzielano informacji i wyjaśnień w kwestiach związanych z regulacjami prawnymi w zakresie likwidacji uczelni niepublicznych;
- na podstawie przepisów ustawy PSWN i przepisów wprowadzających wykreślono z ewidencji uczelni niepublicznych 5 uczelni niepublicznych, których likwidacja rozpoczęła się przed rokiem 2011, ale pozostawała niezakończona.

Jednocześnie Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 30 października 2020 r. ustanowiła Pełnomocnika Rządu do spraw monitorowania wdrażania reformy szkolnictwa wyższego i nauki. Jest nim Pan prof. Włodzimierz Bernacki – Sekretarz stanu. Do zadań pełnomocnika należy: analiza stanu wdrożenia rozwiązań prawnych związanych z reformą szkolnictwa wyższego i nauki, współpraca z instytucjami przedstawicielskimi środowiska szkolnictwa wyższego i nauki w zakresie dotychczasowych zasad działania i proponowanych kierunków

rozwoju systemu szkolnictwa wyższego i nauki, koordynacja prac związanych z opracowaniem rozwiązań prawnych dotyczących systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Pełnomocnik może w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki – za zgodą Prezesa Rady Ministrów – wносить opracowane przez siebie projekty dokumentów rządowych, wynikające z zakresu jego działania, do rozpatrzenia przez Radę Ministrów. Pełnomocnik przedstawia również Radzie Ministrów w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oceny i wnioski związane z realizacją powierzonych mu zadań.

X. Przygotowania do ewaluacji jakości działalności naukowej

Zgodnie z art. 265 ust. 1 i 3 ustawy PSWN ewaluacji podlega jakość działalności naukowej prowadzonej przez uczelnie akademickie, instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk, międzynarodowe instytuty naukowe lub – na wniosek – uczelnie zawodowe, instytuty badawcze oraz inne podmioty posiadające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy. Ewaluacja przeprowadzana jest w ramach poszczególnych dyscyplin, w których ww. podmioty prowadzą działalność naukową. Warunkiem ewaluacji w ramach danej dyscypliny jest zatrudnienie w podmiocie (według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok przeprowadzenia ewaluacji) co najmniej 12 pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy. Rodzaje osiągnięć uwzględnianych w ewaluacji, szczegółowe kryteria i sposób ich oceny, sposób przeprowadzenia ewaluacji i określenia kategorii naukowych zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. poz. 392 oraz z 2020 r. poz. 1352). Podstawowymi kryteriami ewaluacji są: poziom naukowy lub artystyczny prowadzonej działalności (kryterium I), efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych (kryterium II), wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki (kryterium III).

W ramach wdrożenia reformy systemu w zakresie ewaluacji jakości działalności naukowej przeprowadzono m.in. następujące działania:

- wydano niezbędne akty prawne:
 - ww. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. poz. 392 oraz z 2020 r. poz. 1352),
 - rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 349),

- rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 listopada 2018 r. w sprawie pomocy *de minimis* w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” (Dz. U. z 2020 r. po. 94 i 2146).
- w związku z ogłoszonym stanem pandemii, termin przeprowadzenia ewaluacji jakości działalności naukowej został zmieniony ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695, z późn. zm.). Zgodnie z nowym brzmieniem art. 324 ust. 1 przepisów wprowadzających, pierwsza ewaluacja zostanie przeprowadzona w roku 2022 i obejmie lata 2017–2021. Zmiana ta spowodowała dezaktualizację przepisów epizodycznych ww. rozporządzenia w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej, które zostały przygotowane w oparciu o założenie przeprowadzenia ewaluacji w roku 2021. Było to jednym z powodów podjęcia decyzji o nowelizacji tego aktu prawnego. Została ona dokonana rozporządzeniem z dnia 31 lipca 2020 r., a uwzględniono w niej również wyniki analizy funkcjonalności rozwiązań przyjętych w rozporządzeniu, która ujawniła potrzebę doprecyzowania niektórych przepisów, a także uwagi zgłaszane przez środowisko naukowe w związku z prowadzonymi pracami przygotowawczymi do ewaluacji.
- w ramach przygotowań do ewaluacji zostało przeprowadzone pilotażowe badanie procedury oceny wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki, realizowane w ramach projektu „Badanie wzorców doskonałości w nauce i sztuce”, finansowane ze środków programu „DIALOG”, ustanowionego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wnioski płynące z wyników tego pilotażu stanowiły podstawę do sformułowania propozycji zmian w zakresie sposobu oceny podmiotów w ramach III kryterium ewaluacji (wpływ działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki) oraz sposobu przedstawiania dowodów wpływu na potrzeby przeprowadzenia tej oceny. Zostały one uwzględnione w ww. nowelizacji rozporządzenia w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej. Pilotaż wykazał m.in. zasadność wyodrębnienia dwóch kryteriów oceny wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki, tj. zasięgu wpływu i znaczenia wpływu; potrzebę przygotowywania dla opisu wpływu jednej oceny i jednego uzasadnienia w celu zwiększenia porównywalności ocen opisów; konieczność zmiany zasad przyznawania dodatkowych punktów za działalność interdyscyplinarną (liczba punktów będzie zwiększana, gdy interdyscyplinarność miała kluczowe znaczenie dla powstania danego wpływu); konieczność zamieszczania dowodów wpływu przed rozpoczęciem oceny opisów wpływu, tak aby eksperci mieli dostęp do dowodów od samego początku oceny.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego było partnerem programowym konferencji „Impact of Science” zorganizowanej w dniach 4–6 listopada 2020 roku w formie online przez niderlandzką organizację Network for Advancing and Evaluating the Societal Impact of Science (AESIS) oraz Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie. Konferencja stanowiła forum wymiany wiedzy i doświadczeń

przedstawiciele instytucji badawczych oraz instytucji publicznych z całego świata, których zakres działania obejmuje sprawy nauki. Głównym tematem konferencji była ocena wpływu działalności naukowej na otoczenie społeczno-gospodarcze.

- Zgodnie z obowiązującymi przepisami, ewaluacja jakości działalności naukowej zostanie przeprowadzona w 2022 r. przez Komisję Ewaluacji Nauki na podstawie informacji wprowadzonych przez podmioty do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, zwanego dalej „systemem POL-on”, według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. Opracowano szczegółowy harmonogram wdrażania poszczególnych modułów systemu POL-on, co umożliwi sukcesywne wprowadzanie przez podmioty danych dotyczących działalności naukowej w latach 2017-2021. Równoległe są prowadzone prace programistyczne związane z przygotowaniem w ramach systemu POL-on narzędzia do obsługi procesu ewaluacji. Prace w tym zakresie są realizowane terminowo. W połowie grudnia 2020 r., Ministerstwo wraz z Ośrodkiem Przetwarzania Informacji – Państwowym Instytutem Badawczym udostępniło wersję demonstracyjną aplikacji SEDN (System Ewaluacji Dorobku Naukowego). Podmioty mogą obejrzeć w niej dane wprowadzone dotychczas do systemu POL-on, w tym do aplikacji PBN, które mogą być uwzględnione w ewaluacji w ramach oceny w I kryterium (poziom naukowy lub artystyczny prowadzonej działalności naukowej). Wersja demonstracyjna aplikacji SEDN będzie na bieżąco aktualizowana o nowe dane, wprowadzane wraz z uruchamianiem w pierwszym półroczu 2021 r. nowych modułów systemu POL-on (projekty, patenty, osiągnięcia artystyczne itp.), będzie również sukcesywnie rozbudowywana o nowe funkcjonalności. Dzięki temu podmiot już obecnie uzyskuje informację o możliwych do uwzględnienia w ewaluacji osiągnięciach poszczególnych pracowników w ramach poszczególnych dyscyplin naukowych, z podziałem na rodzaje osiągnięć, sprawozdanych w systemie POL-on, kompletności wymaganych oświadczeń itp. Szczegóły techniczne aplikacji SEDN zostały przedstawione przez Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy (OPI-PIB) na zorganizowanym dla podmiotów szkoleniu, przewidziane są również podobne szkolenia w bieżącym roku.
- we współpracy z Komisją Ewaluacji Nauki prowadzone są w sposób ciągły działania związane z przygotowywaniem wytycznych dla ekspertów, którzy będą oceniali osiągnięcia naukowe i artystyczne przedstawione przez ewaluowane podmioty. Planowane są również szkolenia dla ekspertów w tym zakresie.
- w ramach kryterium dotyczącego poziomu naukowego prowadzonej działalności wykorzystywane będą wykazy: wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (obejmujące czasopisma ujęte w międzynarodowych bazach czasopism naukowych o największym zasięgu albo będące przedmiotem projektów finansowanych w ramach specjalnego programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”), oraz wykaz wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. Wykazy zostały sporządzone na podstawie

projektów przedstawionych przez Komisję Ewaluacji Nauki (z wyjątkiem pierwszego wykazu wydawnictw, sporządzonego na podstawie projektu przygotowanego przez zespół doradczy Ministra). Procedura tworzenia wykazów została szeroko opisana na stronie podmiotowej Ministra.

Pierwszy wykaz wydawnictw ogłoszono komunikatem z dnia 18 stycznia 2019 r. Kolejnymi komunikatami (z dnia 17 grudnia 2019 r. i 29 września 2020 r.) wykaz został poszerzony o nowe wydawnictwa. Obecnie uruchomiono po raz kolejny możliwość zgłaszania się wydawnictw chcących poddać się ocenie Komisji celem ujęcia w wykazie (będzie to możliwe do końca lutego 2021 r.).

Pierwszy wykaz czasopism został ogłoszony komunikatem z dnia 31 lipca 2019 r., a następnie – komunikatem z dnia 18 grudnia 2019 r. – został poszerzony o czasopisma i materiały, które zostały ujęte w międzynarodowych bazach po dniu, według którego ustalano stan tych baz przy sporządzaniu wykazu z lipca 2019 r. Obecnie trwa procedura kolejnej aktualizacji wykazu.

XI. Programy strategiczne służące rozwojowi uczelni

Przepisy ustawy PSWN i ustawy wprowadzającej przewidują m.in. realizację programów o zasięgu krajowym, które mają na celu wprowadzenie zmian jakościowych uczelniach. Pierwszym z tych programów jest **„Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”** (dalej: IDUB), którego celem jest wyłonienie i wsparcie uczelni dążących do osiągnięcia statusu uczelni badawczej oraz do skutecznego konkurowania z najlepszymi ośrodkami akademickimi w Europie i na świecie.

Rozstrzygnięcie pierwszego konkursu miało miejsce w listopadzie 2019 r. Spośród uprawnionych do startu w konkursie 20 najlepszych uczelni w Polsce międzynarodowy zespół ekspertów wyłonił 10 uczelni, które ma w latach 2020–2026 zagwarantowane zwiększenie finansowania w wysokości 10% subwencji z 2019 r., na realizację planów rozwoju uczelni zawartych we wnioskach konkursowych. Pozostałe uczelnie, które wzięły udział w konkursie, ale nie znalazły się w grupie 10 uczelni uczestniczących w programie, także otrzymują wsparcie finansowe, ale w wysokości 2% subwencji z 2019 r.

Wśród wyłonionych 10 uczelni, które w przyszłości staną się uczelniami badawczymi, znalazły się (zgodnie z kolejnością na liście uczelni wyłonionych w konkursie):

1. Uniwersytet Warszawski
2. Politechnika Gdańska
3. Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
4. Politechnika Warszawska
5. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
6. Uniwersytet Jagielloński
7. Gdański Uniwersytet Medyczny
8. Politechnika Śląska

- 9. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
- 10. Uniwersytet Wrocławski

Uczelnie, które nie znalazły się w gronie laureatów, to (w porządku alfabetycznym):

- Politechnika Łódzka
- Politechnika Wrocławska
- Uniwersytet Gdański
- Uniwersytet Łódzki
- Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
- Uniwersytet Medyczny w Białymstoku
- Uniwersytet Medyczny w Łodzi
- Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
- Uniwersytet Śląski.

Realizacja planów przedstawionych przez uczelnie w ramach konkursu podlega ewaluacji, której zasady są określone w ustawie PSWN. Pierwsza ocena śródkresowa zostanie przeprowadzona w 2023 r., końcowa zaś – w 2026 r. Następnie uczelnie będą miały możliwość przedłużenia finansowania na kolejne lata (2027–2032), jednak nie wszystkie spośród tych, które uczestniczą w bieżącej edycji programu. Co najmniej dwie uczelnie, które uzyskają negatywny wynik lub znajdą się na najniższych miejscach listy rankingowej po ewaluacji końcowej, nie otrzymają dalszego finansowania. Zwolnione w ten sposób miejsca, będą mogły zająć uczelnie lub federacje, które wygrają kolejny konkurs w ramach programu IDUB. Odbędzie się on w 2026 r. i skierowany zostanie do tych ośrodków akademickich, które nie były finansowane w ramach pierwszej edycji programu.

Niezależnie od zasad ewaluacji planów rozwoju uczelni określonych w ustawie PSWN, Ministerstwo prowadzi doradczy mechanizm monitorowania implementacji planów uczelni – zgodnie z rekomendacją międzynarodowego zespołu ekspertów, który oceniał wnioski uczelni w I konkursie IDUB. W jego ramach przewidywane są coroczne konferencje sprawozdawcze poświęcone wybranym aspektom realizacji planów uczelni (dla wszystkich 20 uczelni biorących udział w IDUB).

W dniach 15-16 września 2020 roku odbyła się I Konferencja sprawozdawcza uczelni, które wzięły udział w pierwszym konkursie w ramach programu IDUB, zorganizowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, w ramach inicjatywy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Narodowy Kongres Nauki FORUM. Głównym celem konferencji było omówienie działań podejmowanych przez uczelnie wyłonione w konkursie IDUB w pierwszych miesiącach realizacji projektów oraz przedstawienie inicjatyw przez uczelnie, które wzięły udział w konkursie i korzystają z 2-procentowego zwiększenia subwencji.

Oprócz programu IDUB, drugim z podstawowych programów projakościowych wprowadzonych w ramach reformy szkolnictwa wyższego i nauki jest program „Regionalna

Inicjatywa Doskonałości” (dalej: RID), którego celem jest umocnienie znaczenia działalności naukowej uczelni. „Konstytucja dla Nauki” wprost wskazuje, że jednym z podstawowych zadań uczelni jest działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych. Celem programu RID jest wzmocnienie działalności uczelni akademickich, które pełnią istotną rolę dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, w określonych dyscyplinach naukowych. Program został uruchomiony na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki w czasie, gdy projekt ustawy PSWN, przewidujący realizację programu „Regionalna inicjatywa doskonałości”, został upubliczniony i był przedmiotem konsultacji publicznych i uzgodnień międzyresortowych. Program RID jest więc *de facto* pilotażową edycją programu „Regionalna inicjatywa doskonałości” uregulowanego w ustawie PSWN.

Program RID ma charakter projakościowy (z budżetem na poziomie 100 mln zł rocznie) i służy wzmocnieniu potencjału naukowego w dyscyplinach, w których działalność naukowa uczelni akademickich jest prowadzona na szczególnie wysokim poziomie. Pierwszy konkurs w ramach programu RID został rozstrzygnięty już w roku 2018. W wyniku tego konkursu do finansowania zostało wyłonionych 30 uczelni. Kolejny konkurs w ramach programu RID zostanie ogłoszony najpóźniej do 30 czerwca 2022 roku (pierwotny termin przypadający na rok 2022 został zmieniony ustawą o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, Dz. U. z 2020 r. poz. 695).

XII. Kształcenie doktorantów

Ustawa PSWN wprowadziła w miejsce studiów doktoranckich nową formułę zorganizowanego kształcenia doktorantów – szkoły doktorskie. Względem dotychczasowych studiów doktoranckich, wprowadzono szereg zmian jakościowych, m.in.:

- doktorant jest zobowiązany do przedstawienia w ciągu pierwszych 12 miesięcy kształcenia indywidualnego planu badawczego (IPB), zawierającego w szczególności harmonogram przygotowania pracy doktorskiej;
- realizacja IPB podlega ocenie śródkresowej;
- obowiązek złożenia rozprawy doktorskiej w terminie przewidzianym w IPB (możliwość przedłużenia terminu o 2 lata);
- kształcenie w szkole doktorskiej podlega ewaluacji;
- podmioty posiadają szeroką autonomię zakresie organizacji kształcenia – ustalają sposób organizacji szkoły doktorskiej, zasady rekrutacji, regulamin szkoły doktorskiej, programy kształcenia.

Nowe rozwiązania zakładają także istotną poprawę warunków materialnych kształcenia doktorantów:

- kształcenie w szkołach doktorskich jest w pełni bezpłatne;

- wprowadzono powszechne stypendia doktoranckie (zwolnione od podatku dochodowego i objęte ubezpieczeniem społeczno-emerytalnym) – podstawowa wysokość stypendium wynosi 37% minimalnego wynagrodzenia profesora, a po ocenie śródkresowej 57% minimalnego wynagrodzenia profesora;
- doktorantom z niepełnosprawnościami przysługuje zwiększenie stypendium o 30% kwoty minimalnego stypendium doktoranckiego do oceny śródkresowej;
- można zawiesić kształcenie na czas urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego – w okresie tego zawieszenia doktorant otrzymuje stypendium w wysokości ustalonej jak dla zasiłku macierzyńskiego.

W okresie przejściowym – od dnia 1 października 2019 do dnia 30 września 2023 r.¹ – szkoła doktorska może być prowadzona dla co najmniej dwóch dyscyplin, w których dana uczelnia akademicka, instytut naukowy PAN, instytut badawczy albo międzynarodowy instytut naukowy posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora lub wspólnie przez te podmioty, o ile każdy z nich posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora w co najmniej jednej dyscyplinie. Szkoła doktorska może być też prowadzona przez uczelnię akademicką, która prowadzi działalność naukową wyłącznie w 1 dyscyplinie, która jest dyscypliną w zakresie teologii albo kultury fizycznej albo dyscypliną artystyczną, i w której to dyscyplinie uczelnia posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora. Docelowo, po przeprowadzeniu pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej, szkoła doktorska będzie mogła być utworzona dla co najmniej dwóch dyscyplin naukowych, w których ww. podmiot posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora. Wyjątkiem od tej zasady będą podmioty prowadzące działalność naukową w jednej dyscyplinie w zakresie teologii lub kultury fizycznej, lub w jednej dyscyplinie artystycznej, które w danej dyscyplinie będą posiadały kategorię co najmniej B+. Możliwe jest też wspólne prowadzenie szkół doktorskich.

Pierwsi doktoranci rozpoczęli kształcenie w szkołach doktorskich w dniu 1 października 2019 r. Zgodnie z danymi z Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on (dane z dnia 13.01.2021 r. wg. stanu na 31.12.2020 r.) utworzone zostały 134 szkoły doktorskie, w których kształci się 8 031 doktorantów. Dane w POL-on uwzględniające rekrutację na obecny rok akademicki 2020/2021 mogą jeszcze ulec zmianie, z uwagi na trwającą możliwość ich wprowadzania i korektę przez podmioty. Zgodnie z art. 354 ust. 4 ustawy PSWN osoba kierująca podmiotem do dnia 31 stycznia każdego roku składa za rok ubiegły oświadczenie o zgodności danych w systemie POL-on ze stanem faktycznym (wg. stanu na 31 grudnia).

¹ Brzmienie pierwotne ustawy PWPSWN przewidywało termin: 1 października 2019 – 30 września 2022. Ze względu na sytuację związaną z wirusem SARS-CoV-2, termin ten został wydłużony – na podstawie art. 60 pkt 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. *o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 695, z późn. zm.) – do 30 września 2023 r.

Jak wspomniano wyżej ustawa PSWN wprowadziła ewaluację szkół doktorskich, której celem jest zapewnienie niezależnej zewnętrznej oceny jakości kształcenia doktorantów. Ewaluacja szkół doktorskich będzie przeprowadzana przez Komisję Ewaluacji Nauki co 6 lat, z udziałem co najmniej jednego eksperta zatrudnionego w zagranicznej uczelni lub instytucji naukowej posiadającego znaczący dorobek naukowy oraz jednego doktoranta. Pierwszą ewaluację jakości kształcenia w szkole doktorskiej przeprowadza się po upływie co najmniej 5 lat od dnia rozpoczęcia kształcenia w ramach tej szkoły. Na wniosek ministra ewaluacja może być przeprowadzona przed upływem tego terminu.

Obecnie trwają prace nad rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki w sprawie ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej, które określa kryteria szczegółowe oraz tryb przeprowadzenia ewaluacji. Projekt rozporządzenia przygotowywany był przy udziale ekspertów z Komisji Ewaluacji Nauki. Projekt wpisany jest do wykazu prac legislacyjnych MEiN pod numerem 5N. Obecnie znajduje się na etapie konsultacji wewnętrznych. W pierwszej połowie stycznia planowane jest przekazanie projektu do konsultacji publicznych.

Należy jednocześnie wskazać, że uczestnicy studiów doktoranckich, którzy rozpoczęli kształcenie przed rokiem akademickim 2019/2020, kontynuują te studia, zgodnie z ustawą wprowadzającą na dotychczasowych zasadach, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2023 r.

XIII. Postępowania awansowe

Wejście w życie ustawy PSWN i przepisów wprowadzających spowodowało również zmiany w zakresie procedury (trybu i sposobu) prowadzenia postępowań w sprawie nadania stopnia lub tytułu (postępowań awansowych) przez podmioty uprawnione, w tym m.in.:

- zwiększono autonomię podmiotów doktoryzujących i habilitujących – zrezygnowano ze szczegółowych rozporządzeń wykonawczych w zakresie postępowań awansowych (delegacja dla senatu oraz rady naukowej do uregulowania sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego habilitujących);
- wprowadzono obowiązek publikowania treści całej rozprawy doktorskiej w bazie dokumentów w postępowaniach awansowych Systemu POL-on - a nie jak poprzednio jej streszczenia;
- przywrócono instytucję kolokwium habilitacyjnego, które jest obecnie obligatoryjne w zakresie nauk humanistycznych, społecznych i teologicznych oraz fakultatywne w pozostałych dziedzinach;
- postępowania ws. nadania tytułu profesora przeniesiono w pełni do Rady Doskonałości Naukowej – uczelnie już na żadnym etapie nie partycypują w tym postępowaniu.

W związku z ogłoszeniem przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nowej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin naukowych, Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów (CKdsSiT) zgodnie z ustalonym prawnie terminem dokonała przyporządkowania posiadanych przez podmioty uprawnień do nowej klasyfikacji. Przeniesiono uprawnienia do nadawania stopni naukowych z podstawowych jednostek organizacyjnych szkół wyższych na poziom samej uczelni, a po przeprowadzeniu pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej uprawnienia do nadawania stopni naukowych będą już ściśle powiązane z uzyskaną kategorią naukową w danej dyscyplinie (A+, A lub B+).

Zgodnie z nowym porządkiem prawnym, utworzono Radę Doskonałości Naukowej (RDN) – nowy organ działający na rzecz rozwoju kadry naukowej, pełniący w ramach prowadzonych postępowań funkcję centralnego organu administracji rządowej. Przeprowadzono wybory do RDN pierwszej kadencji, w których oprócz osób z tytułem profesora, czynne i bierne prawo wyborcze otrzymały również osoby posiadające stopień doktora habilitowanego. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego 28 grudnia 2018 r. nadał RDN pierwszy statut, a następnie w dniu 18 grudnia 2020 r. Minister Edukacji i Nauki, na podstawie projektu uchwalonego przez RDN podczas zebrania plenarnego, zatwierdził statut Rady Doskonałości Naukowej przyjęty przez Radę uchwałą nr 1/2020 z dnia 9 października 2020 r. w sprawie przyjęcia statutu. Rada Doskonałości Naukowej rozpoczęła pierwszą kadencję z dniem 1 czerwca 2019 r., a jako formalny następcą CKdsSiT przejęła od 1 stycznia 2021 r. jej obowiązki. Należy podkreślić, iż zarówno powołanie nowego gremium (RDN) wstępującego w prawa dotychczasowego organu (CKdsSiT), jak i w pełni demokratyczny tryb wyłonienia członków RDN, zostały dobrze przyjęte przez środowisko naukowe.

Zgodnie z przepisami wprowadzającymi postępowania awansowe wszczęte do 30 kwietnia 2019 roku przeprowadza się na zasadach dotychczasowych, tj. na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789, z późn. zm.). Postępowania te muszą zostać zakończone do 31 grudnia 2022 roku inaczej zostaną zakończone lub umorzone².

XIV. Zmiany dotyczące finansowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki

Ustawa PSWN reformująca system szkolnictwa wyższego i nauki, była długo wyczekiwaną odpowiedzią na, postulowaną przez środowisko akademickie, potrzebę stworzenia spójnych i jasnych regulacji dotyczących funkcjonowania polskiej nauki i edukacji na poziomie wyższym. Należy podkreślić, że ww. ustawa stanowi jeden z nielicznych przykładów aktów prawnych poddanych tak szerokim konsultacjom. Dzięki temu możliwe było zaprezentowanie opinii publicznej kompromisu równoważącego interesy wszystkich typów uczelni.

² Na podstawie art. 35 pkt 1 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. *o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 875, z późn. zm.) termin zakończenia postępowań awansowych, określony w art. 179 ust. 4 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.), wydłużony został z 31 grudnia 2021 roku do dnia 31 grudnia 2022 r.

Mając na uwadze różnorodną specyfikę podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki, dokonano przeniesienia całości środków przeznaczonych na finansowanie potencjału dydaktycznego i badawczego do budżetów dysponentów nadzorujących uczelnie. Jednocześnie, w celu umożliwienia dostosowania sposobu podziału tych środków do poszczególnych grup uczelni, na poziomie ustawy upoważniono ministrów nadzorujących uczelnie do wydania odpowiednich rozporządzeń. Dzięki temu możliwe jest kształtowanie parametrów ilościowo-jakościowych uwzględnianych w algorytmie do specyfiki poszczególnych grup uczelni.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że wdrożeniu ww. ustawy towarzyszyła głęboka analiza potrzeb finansowych wszystkich typów uczelni. Powyższe ma swoje odzwierciedlenie w budżecie, gdzie zostały zabezpieczone środki pozwalające, w sposób niezagrażający płynności finansowej uczelni, wdrożyć najważniejsze rozwiązania wprowadzane ustawą, w tym m.in. wzrost minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli akademickich.

Jedną z najistotniejszych zmian, wprowadzonych ustawą PSWN w zakresie finansowania uczelni było zastąpienie głównych strumieni finansowania w obszarze działalności dydaktycznej i badawczej, bezzwrotną **subwencją dla podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki**.

Zmiana modelu finansowania szkolnictwa wyższego i nauki ma związek z jednym z założeń reformy, jakim jest zwiększanie autonomii uczelni. Zgodnie z art. 407 ustawy PSWN o przeznaczeniu środków finansowych przyznanych w formie subwencji decyduje podmiot, który ją otrzymał. Uczelnia może zatem finansować z tych środków w dowolnej proporcji wszystkie obszary swojego działania, w tym koncentrować je na tych obszarach działalności, które uważa za kluczowe dla swojego rozwoju. Subwencja może być także wykorzystywana na zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Podział środków finansowych przeznaczonych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego dla uczelni dokonywany jest wg formuły algorytmicznej (odrębnej dla uczelni będących laureatami konkursu *Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza (IDUB)*, pozostałych uczelni akademickich oraz uczelni zawodowych) uwzględniającej mierzalne i obiektywne parametry, pozwalające na ocenę podmiotu na tle innych uczelni z danej grupy.

Ponadto, w odniesieniu do podmiotów nadzorowanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki istotnym elementem towarzyszącym wprowadzeniu algorytmu podziału środków subwencji było uwzględnienie tzw. tunelu maksymalnego spadku i wzrostu subwencji rok do roku (dla uczelni *IDUB* w przedziale od 0% do 6%, a dla pozostałych uczelni od -2% do + 6%). Taki zabieg ma na celu zabezpieczenie stabilnego finansowania tych podmiotów.

Ustawa wprowadziła również mechanizmy interwencji Ministra w zakresie finansowania nadzorowanych podmiotów w trakcie roku budżetowego poprzez możliwość zwiększenia wysokości subwencji z urzędu dla grupy podmiotów (art. 368 ust. 9 ustawy PSWN) lub

w drodze decyzji administracyjnej na indywidualny wniosek podmiotu (art. 368 ust. 8 ustawy). W przypadku zwiększeń indywidualnych Minister, podejmując decyzję o ewentualnym przyznaniu środków finansowych, bierze pod uwagę potrzeby podmiotu związane z kształceniem lub działalnością naukową, w szczególności z realizacją zadania szczególnie istotnego dla polityki naukowej państwa czy wystąpieniem zdarzenia losowego zakłócającego lub uniemożliwiającego prawidłowe prowadzenie kształcenia lub działalności naukowej.

Ww. mechanizmy interwencji pozwoliły Ministrowi na wspieranie określonych grup podmiotów we wdrażaniu najważniejszych rozwiązań wprowadzonych ustawą.

Na poziomie ustawy PSWN zagwarantowana została również coroczna waloryzacja środków finansowych przeznaczonych na naukę i szkolnictwo wyższe (zgodnie z art. 383 ustawy). Mechanizm ten zabezpiecza ścieżkę wzrostu wydatków na ten cel z budżetu państwa.

Ponadto w *ustawie budżetowej na rok 2019* uwzględniona została rezerwa celowa, w kwocie 916,5 mln zł, na podwyższenie wynagrodzeń pracowników uczelni. Środki z tej rezerwy, obliczone jako 7% wartości wykonania wynagrodzeń osobowych za rok 2017 wykazanego w sprawozdaniu Rb-70 za IV kw. 2017 r., trafiły do uczelni w formie zwiększenia wysokości subwencji na rok 2019.

Podobny mechanizm zastosowano w roku 2020, umożliwiając realizację II transzy podwyżek dla pracowników uczelni od 1 października ub. r. Wysokość środków finansowych przeznaczona na ten cel wyniosła 200 mln zł. Środki na pokrycie całorocznych skutków przechodzących przyznanych zwiększeń wysokości subwencji zostały ujęte w projekcie ustawy budżetowej na 2021 w rezerwie poz. 49 pod nazwą *Utrzymanie rezultatów niektórych projektów zrealizowanych przy udziale środków z UE, w tym systemy informatyczne, a także środki na wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych*.

Dodatkowo, w ramach incydentalnych strumieni wsparcia uczelni we wdrażaniu reformy szkolnictwa wyższego i nauki, w latach 2019-2021 podmioty te uprawnione zostały do otrzymania środków finansowych w formie skarbowych papierów wartościowych.

W kwietniu 2019 r. uczelnie wszystkich resortów, na mocy art. 310 ustawy wprowadzającej otrzymały 2-letnie obligacje skarbowe. Nominalna wartość tych instrumentów przekazana uczelniom publicznym oraz międzynarodowym instytutom naukowym wyniosła 3 mld zł. Środki pochodzące ze sprzedaży lub wykupu tych instrumentów przeznaczone są na finansowanie nakładów na środki trwałe i wartości niematerialne i prawne. Dzięki temu uczelnie mają możliwość przekierowania posiadanych środków własnych na cele inne niż inwestycyjne.

W roku 2020, na podstawie art. 19 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020* (Dz. U. poz. 571), na wsparcie uczelni przekazane zostały obligacje skarbowe o nominalnej wartości 889 467 tys. zł.

Beneficjentami tych środków były m.in. uczelnie będące laureatami konkursu IDUB. Zgodnie bowiem z art. 19 ust.1 ww. ustawy w roku 2020 środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 2 lit. e ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* przekazywane były uczelniom, o których mowa w art. 389 ust. 1 tej ustawy, w formie skarbowych papierów wartościowych.

Tożsamy rozwiązanie dla tej grupy uczelni, zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021* (Dz. U. poz. 2400), przewidziano na rok 2021.

XV. Przedsięwzięcie „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”.

Przedsięwzięcie Ministra pn. *Dydaktyczna inicjatywa doskonałości* zostało wdrożone na podstawie art. 400 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.). Zgodnie z ustawą Minister ogłasza corocznie w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej komunikat w ramach przedsięwzięcia „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”, którego celem jest wsparcie publicznych uczelni zawodowych w doskonaleniu jakości kształcenia. W danym roku wsparcie może uzyskać maksymalnie 15 uczelni. W komunikacie określa się:

- 1) warunki otrzymania przez uczelnie w danym roku środków finansowych uwzględniające:
 - a) oceny jakości kształcenia wydane przez PKA w okresie 6 lat poprzedzających ogłoszenie komunikatu,
 - b) wyniki monitoringu, o którym mowa w art. 352 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, dotyczące absolwentów studiów;
- 2) wysokość środków finansowych, które zostaną przekazane w danym roku uczelniom wyłonionym w ramach przedsięwzięcia.

Dotychczas ogłoszony został *Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 stycznia 2019 r. o warunkach i wysokości przyznania środków finansowych w ramach przedsięwzięcia „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”* oraz *Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 stycznia 2020 r. o warunkach otrzymania środków finansowych w ramach przedsięwzięcia „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”* i wysokości tych środków.

Od stycznia 2019 roku zrealizowano zatem dwie edycje przedsięwzięcia (poprzedzone pilotażem w roku akademickim 2018/2019), a obecnie w przygotowaniu jest już trzecia tura wsparcia publicznych uczelni zawodowych w doskonaleniu jakości kształcenia.

Zgodnie z ww. Komunikatami wyłonienie najlepszych publicznych uczelni zawodowych w 2019 i 2020 r. nastąpiło w oparciu o kryteria braku negatywnej oceny wydanej przez Polską Komisję Akredytacyjną w okresie 6 lat poprzedzających ogłoszenie Komunikatów oraz o wartości mierników przedstawionych w wynikach monitoringu karier absolwentów, tj. względnego wskaźnika zatrudnienia i względnego wskaźnika bezrobocia absolwentów

studiów pierwszego stopnia w pierwszym roku po uzyskaniu dyplomu. Informacje dotyczące monitorowania losów absolwentów pochodzą z ministerialnego systemu Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA) i są oparte na rzetelnych danych administracyjnych pozyskanych ze Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym – POL-on oraz z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W każdej edycji przedsięwzięcia na realizację DID, MNiSW przeznaczył po 15 mln zł, przy czym każda z 15 wyłonionych uczelni zawodowych otrzymała kwotę 1 000 000 zł przekazaną w formie zwiększenia subwencji podstawowej. Przekazanie środków finansowych na realizację przedsięwzięcia poprzedzone jest podjęciem się przez wytypowaną uczelnię zadań projakościowych zaplanowanych adekwatnie do potrzeb każdej uczelni i wykazanych w załączniku nr 1 do umowy zawieranej między Ministrem a uczelnią. Zakończeniem realizacji zadań projakościowych jest złożenie przez uczelnię raportu końcowego.

Obecnie w MEiN dokonywana jest analiza raportów końcowych (finansowo-rzeczowych) przedłożonych przez uczelnie oraz konstruowane jest sprawozdanie końcowe z realizacji przedsięwzięcia DID w 2019 roku.

Publiczne uczelnie zawodowe biorące udział w przedsięwzięciu zrealizowały już szereg zadań, które zgodnie z ich prognozami przyczyniają się do rozwoju jakości kształcenia na kierunkach praktycznych pożądanym na lokalnym rynku zatrudnienia i oczekiwanych przez pracodawców. W styczniu 2021 r. ogłoszona zostanie III edycja przedsięwzięcia pn. „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”.

XVI. Program „Doktorat wdrożeniowy”.

Program „Doktorat wdrożeniowy” został wprowadzony w 2017 r. Dotychczas ogłoszono cztery edycje programu. Zgodnie z art. 376 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce od trzeciej edycji program realizowany jest na podstawie Komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 maja 2019 r. *o ustanowieniu programu „Doktorat wdrożeniowy” i naborze wniosków*. Jego celem jest tworzenie warunków do rozwoju współpracy podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki z otoczeniem społeczno-gospodarczym, prowadzonej w ramach szkół doktorskich i polegającej na kształceniu doktorantów we współpracy z zatrudniającymi ich w pełnym wymiarze czasu przedsiębiorcami lub innymi podmiotami. Program wspiera przygotowanie rozpraw doktorskich przez doktorantów prowadzących działalność naukową, których wyniki mogą mieć zastosowanie w działalności podmiotów zatrudniających doktorantów.

W trzeciej edycji program „Doktorat wdrożeniowy” wprowadzono ciesząc się coraz większą popularnością moduł „Doktorat wdrożeniowy II – sztuczna inteligencja”, w ramach którego wspierane jest przygotowywanie rozpraw doktorskich w zakresie wykorzystania sztucznej inteligencji w procesach technologicznych lub społecznych, w tym związanych z cyberbezpieczeństwem.

Uczelnia akademicka lub instytut biorący udział w programie uzyskuje ryczałtowe dofinansowanie kosztów wykorzystania infrastruktury badawczej. Przedsiębiorcy nawiązują relację z uczelnią lub instytutem w celu prowadzenia prac B+R oraz mogą odliczyć od podstawy opodatkowania 100% kosztów osobowych związanych z zatrudnieniem doktoranta. Doktorant natomiast otrzymuje stypendium, którego miesięczna kwota wynosi 3 450 zł, a po przeprowadzeniu pozytywnej oceny śródkresowej planu badawczego wzrasta do 4 450 zł. Środki finansowe przekazywane są na podstawie umowy Ministra z uczelnią/instytutem.

Program „Doktorat wdrożeniowy” cieszy się bardzo dużą popularnością. W ramach trzeciej edycji (ogłoszonej w 2019 r.) bierze w nim udział o. 340 doktorantów i 240 firm, a w ramach czwartej edycji (ogłoszonej w 2020 r.) ok. 600 doktorantów i 390 przedsiębiorstw. W 2021 r. zostanie ogłoszona piąta edycja programu.

XVII. System monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA)

Dzięki przepisom art. 352 ustawy PSWN monitoring karier absolwentów został rozszerzony o monitorowanie losów zawodowych studentów, doktorantów oraz osób ze stopniem doktora. Głównym źródłem informacji w systemie ELA są dane administracyjne pochodzące z dwóch źródeł:

- systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
- systemu POL-on, czyli systemu informacji o szkolnictwie wyższym.

Wyniki monitoringu udostępnione są na stronie <https://ela.nauka.gov.pl/pl> . System ELA generuje następujące raporty dotyczące absolwentów szkół wyższych: praca i bezrobocie, wynagrodzenie, doświadczenie pracy, praca a miejsce zamieszkania. Pozwala on wyszukiwać informacji zarówno w ujęciu ogólnokrajowym, jak i w podziale na poszczególne uczelnie czy kierunki studiów. Dotychczas w ramach monitoringu przeanalizowano sytuację aż 1,8 mln absolwentów szkół wyższych na rynku pracy. Trwają prace nad opracowaniem analiz dotyczących monitoringu karier studentów, doktorantów oraz osób ze stopniem doktora.

XVIII. Projekty PO WER

W celu pomocy uczelniom w przygotowaniu się do zmian systemowych i wdrożeniu zapisów ustaw, ogłoszone zostały w 2017 i 2018 r. konkursy PO WER pn. „Zintegrowane Programy Uczelni” oraz „Zintegrowane Programy Uczelni na rzecz Rozwoju Regionalnego”. Szkoły wyższe otrzymały wsparcie m.in. na działania podnoszące kompetencje kadr uczelni w zakresie innowacyjnych kompetencji dydaktycznych, kształcenie w formie e-learningu, wsparcie informatycznych narzędzi zarządzania uczelniami, realizację programów studiów odpowiadających na potrzeby społeczno-gospodarcze, umiędzynarodowienie procesu kształcenia. W ramach powyższych konkursów podpisano łącznie 305 umów z uczelniami na łączną kwotę 2 mld 508 mln zł.

XIX. Cudzoziemcy w systemie szkolnictwa wyższego i nauki

Ustawa PSWN wprowadziła wiele udogodnień dla uczelni, znacznie poszerzając ich autonomię w zakresie przyjmowania cudzoziemców na kształcenie i kierowania polskich naukowców i wykładowców za granicę. Umożliwiła również polskim jednostkom szersze otwarcie się na współpracę z naukowcami zagranicznymi³.

Uczelnie mogą, przy zachowaniu minimalnych wymagań ustawowych dotyczących dokumentów uprawniających do podjęcia studiów, swobodnie kształtować warunki rekrutacji cudzoziemców na studia oraz wysokość opłat za ich kształcenie. Należy pamiętać, że warunki rekrutacji powinny być sformułowane z poszanowaniem zasady równego traktowania w procesie przyjęć na studia.

Ustawa PSWN znacząco rozszerzyła katalog stypendiów wypłacanych z budżetu państwa, do których są uprawnieni cudzoziemcy.

- Począwszy od roku akademickiego 2019/2020 wszyscy cudzoziemcy studiujący w Polsce są uprawnieni do ubiegania się o wszystkie stypendia z wyłączeniem stypendium socjalnego oraz kredytu studenckiego. Przykładowo wcześniej jedynie cudzoziemcy studiujący na zasadach obowiązujących obywateli polskich byli uprawnieni do ubiegania się o stypendium rektora dla najlepszych studentów czy stypendium ministra za wybitne osiągnięcia.
- Ponadto uprawnionymi do bezpłatnego kształcenia w języku polskim na studiach stacjonarnych są cudzoziemcy posiadający certyfikat poświadczający znajomość języka polskiego jako obcego co najmniej na poziomie biegłości językowej C1.
- Dodatkowo wszyscy cudzoziemcy, którzy podejmują kształcenie w szkołach doktorskich prowadzonych przez uczelnie i instytuty naukowe, otrzymują stypendium doktoranckie oraz mogą ubiegać się o stypendium ministra dla wybitnych młodych naukowców.

W zakresie przepisów dot. uznawania zagranicznych dyplomów, tytułów zawodowych i stopni naukowych, tj. art. 326-328, ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym wprowadziła kilka istotnych zmian zarówno z punktu widzenia uczelni jak i wnioskodawców: m.in. zmniejszona została maksymalna możliwa do wniesienia opłata z tytułu nostryfikacji dyplomów i stopni naukowych. Ponadto, akty wykonawcze wydane na podstawie art. 327 ust. 8 i 328 ust. 8 wprowadziły ułatwienia dotyczące dokumentów przedstawianych przez wnioskodawców w postępowaniu nostryfikacyjnym, tj. zmniejszone zostały obciążenia biurowe i finansowe dotyczące przedkładanych tłumaczeń (uczelnia może wymagać

³ W ustawie nie przewidziano delegacji ustawowej do wydania odrębnego rozporządzenia w sprawie zasad podejmowania i odbywania studiów przez cudzoziemców. Uczelnia powinna sama wskazać dokumenty, jakie uprawniają cudzoziemca do podjęcia nauki w języku polskim lub w języku obcym na danej uczelni, oprócz dokumentów wymienionych w ustawie. Nie przewidziano również wydania odrębnego rozporządzenia w sprawie kierowania osób za granicę w celach naukowych, dydaktycznych i szkoleniowych. Kwestie te ustawodawca pozostawił do uregulowania przepisami wewnętrznymi uczelni, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa w zakresie kierowania osób za granicę.

tłumaczeń przysięgłych wyłącznie w uzasadnionych przypadkach) oraz konieczności przedkładania w postępowaniu dokumentów opatrzonych apostille.

Wszystkie przepisy z zakresu kształcenia cudzoziemców oraz w zakresie przepisów dotyczących uznawania zagranicznych dyplomów, tytułów zawodowych i stopni naukowych zostały wdrożone.

XX. Zmiany dotyczące Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych oraz agencji wykonawczych

W związku z wejściem w życie „Konstytucji dla Nauki” w okresie od 1 października 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. znowelizowano albo wydano nowe akty wykonawcze, uwzględniając zmiany wprowadzone reformą, głównie w obszarze nazewnictwa stanowisk naukowych i stopni oraz tytułów naukowych, czy odwołania do nowych przepisów dotyczących finansowania nauki:

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2019 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie konkursu na stanowisko dyrektora instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2287),
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 stycznia 2020 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu finansowania i gospodarki finansowej Polskiej Akademii Nauk i jej instytutów naukowych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 114),
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 stycznia 2020 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków wynagradzania zastępców Dyrektora, Koordynatorów Dyscyplin oraz pracowników Biura Narodowego Centrum Nauki* (Dz. U. z 2020 r. poz.112),
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 maja 2020 r. *w sprawie sposobu i trybu wylaniania kandydatów na członków Rady Narodowego Centrum Nauki* (Dz. U. z 2020 r. poz. 943).